

TRUMP DOSSIER 2015–2029

HOOFDSTUK 23

23.7 Reactie van Iran

VAN "GEEN NIEUWE OORLOGEN" NAAR HET CONFLICT MET IRAN

De geopolitieke schokgolf van Trumps militaire keuze (2025–2029)

DEEL 2 – Overzicht

§23.6 Juridische analyse

"Was de aanval op Iran juridisch verdedigbaar?"

Analyse van:

- Amerikaanse Grondwet
 - War Powers Resolution (1973)
 - bevoegdheden van de president
 - rol van het Congres
 - VN-Handvest
 - internationaal recht
 - zelfverdediging
 - proportionaliteit
 - preventieve aanvallen
 - verschillende juridische interpretaties
 - historische vergelijking met eerdere Amerikaanse interventies
-

§23.7 Reactie van Iran ga naar pagina 6

Analyse van:

- officiële verklaringen
 - militaire reactie
 - Revolutionaire Garde
 - politieke gevolgen
 - economische gevolgen
 - gevolgen voor de bevolking
 - nucleair programma
 - diplomatie
 - propaganda
 - interne machtsverhoudingen
-

§23.8 Israël

Analyse van:

- gezamenlijke strategie
 - rol van Netanyahu
 - samenwerking met de VS
 - militaire resultaten
 - politieke gevolgen
 - veiligheidssituatie
 - Gaza
 - Hezbollah
 - Syrië
 - Libanon
-

§23.9 Reacties uit het Midden-Oosten

Per land:

- Saoedi-Arabië
- VAE
- Qatar
- Oman
- Egypte
- Jordanië
- Irak
- Syrië
- Libanon
- Turkije

Vergelijking van officiële reacties.

§23.10 Internationale reacties

Volledige analyse van:

- Verenigde Naties
- NAVO
- Europese Unie
- G7
- Rusland
- China
- India
- Japan
- Zuid-Korea
- Australië
- BRICS

Inclusief gevolgen voor de internationale rechtsorde.

§23.1 INLEIDING

Wanneer een verkiezingsbelofte de geschiedenis ontmoet

"Ik zal geen nieuwe oorlogen beginnen."

Het was een van de meest herkenbare boodschappen waarmee Donald Trump zich tijdens beide presidentscampagnes onderscheidde van veel van zijn voorgangers. Vanaf zijn eerste verkiezingscampagne in 2016 bekritiseerde hij de langdurige Amerikaanse militaire betrokkenheid in Afghanistan en Irak. Ook tijdens zijn campagne voor een tweede ambtstermijn keerde deze boodschap steeds terug. Hij presenteerde zichzelf als een president die de Verenigde Staten uit eindeloze conflicten wilde houden en conflicten liever door afschrikking en onderhandelingen wilde beëindigen dan door nieuwe militaire interventies.

Voor veel kiezers vormde juist deze belofte een belangrijk onderdeel van zijn aantrekkingskracht. Binnen delen van de Republikeinse achterban leefde de wens om de Verenigde Staten minder direct te betrekken bij kostbare buitenlandse oorlogen. Tegelijkertijd bleef Trump benadrukken dat de Verenigde Staten, wanneer hun veiligheid of die van bondgenoten in het geding zou zijn, bereid moesten zijn snel en met overweldigende kracht op te treden.

Deze twee uitgangspunten — terughoudendheid én bereidheid tot militair optreden — zouden in 2026 rechtstreeks met elkaar in botsing komen.

Een onverwacht kantelpunt

In juni 2026 escaleerde het conflict tussen Israël en Iran in hoog tempo. Na Israëlische aanvallen op Iraanse militaire en nucleaire doelen besloot de Amerikaanse regering onder president Trump zich militair te mengen. Op 21 juni 2026 voerden Amerikaanse strijdkrachten luchtaanvallen uit op drie Iraanse nucleaire installaties: **Fordow**, **Natanz** en **Isfahan**. De operatie kreeg de codenaam **Operation Midnight Hammer**. Volgens het Amerikaanse ministerie van Defensie namen meer dan 125 militaire vliegtuigen deel, waaronder zeven B-2 Spirit-stealthbommenwerpers. Ook werden GBU-57 "Massive Ordnance Penetrator"-bommen en Tomahawk-kruisraketten ingezet. De Amerikaanse regering verklaarde dat de operatie bedoeld was om het Iraanse nucleaire programma ernstig te beschadigen en Iran tot onderhandelingen te bewegen.

President Trump omschreef de operatie als een "spectaculair militair succes" en stelde dat de belangrijkste verrijkingsinstallaties van Iran "volledig waren vernietigd". Onafhankelijke analyses waren op dat moment terughoudender: zij concludeerden dat de installaties zware schade hadden opgelopen, maar dat de volledige omvang van de schade en de status van verrijkt uranium nog niet met zekerheid konden worden vastgesteld.

Waarom dit hoofdstuk belangrijk is

De Amerikaanse aanvallen op Iran markeerden een van de belangrijkste buitenlandse beleidsbeslissingen van Trumps tweede presidentschap. De gebeurtenissen riepen onmiddellijk vragen op die verder reiken dan de militaire operatie zelf:

- Was hiermee sprake van een nieuwe oorlog of van een beperkte militaire interventie?
- Paste de operatie binnen de verkiezingsbelofte om geen nieuwe oorlogen te beginnen?
- Welke constitutionele bevoegdheden had de president?
- Welke rol speelde het Congres?
- Welke gevolgen had de aanval voor de internationale rechtsorde?
- Hoe reageerden bondgenoten en rivalen?
- Welke economische gevolgen waren zichtbaar op de energie- en financiële markten?
- Wat betekende dit voor de machtsbalans in het Midden-Oosten en daarbuiten?

Het beantwoorden van deze vragen vereist meer dan een beschrijving van de militaire operatie. Het vraagt om een analyse waarin diplomatie, internationaal recht, economie, militaire strategie, binnenlandse politiek en geopolitiek samen worden beschouwd.

Onderzoeksvraag

Dit hoofdstuk onderzoekt daarom de volgende centrale vraag:

In hoeverre betekende de Amerikaanse militaire actie tegen Iran een breuk met Donald Trumps verkiezingsbelofte om geen nieuwe oorlogen te beginnen, en welke gevolgen had deze beslissing voor de Verenigde Staten, Iran en de internationale gemeenschap?

Deze vraag wordt niet uitsluitend benaderd vanuit Amerikaans perspectief. Ook de standpunten van Iran, Israël, Europese bondgenoten, internationale organisaties en onafhankelijke deskundigen worden meegenomen.

Methodologie

Dit hoofdstuk is opgebouwd volgens de uitgangspunten van het **TRUMP DOSSIER 2015–2029**:

- onderscheid tussen controleerbare feiten en interpretaties;
- chronologische reconstructie van gebeurtenissen;
- vergelijking van officiële verklaringen met onafhankelijke analyses;
- aandacht voor juridische, militaire, economische en diplomatieke dimensies;
- expliciete vermelding van onzekerheden wanneer informatie nog onderwerp van onderzoek is.

De analyse maakt gebruik van openbare bronnen, waaronder officiële Amerikaanse documenten, verklaringen van het ministerie van Defensie, rapporten van het Amerikaanse Congres, internationale organisaties en gezaghebbende nieuwsorganisaties. Voor de beschrijving van **Operation Midnight Hammer** zijn onder meer gegevens gebruikt van de Congressional Research Service, het Amerikaanse ministerie van Defensie en onafhankelijke analyses van onder andere Reuters, AP en de Council on Foreign Relations.

Historische reflectie

Slechts weinig buitenlandse beleidsbeslissingen uit Trumps tweede ambtstermijn hebben zoveel internationale aandacht gekregen als de beslissing om rechtstreeks militaire aanvallen uit te voeren op Iraanse nucleaire installaties. Voor voorstanders vormde de operatie een voorbeeld van snelle en krachtige afschrikking; voor critici riep zij vragen op over escalatie, de rol van het Congres en de risico's van een bredere regionale oorlog.

Juist omdat de beoordeling van deze gebeurtenis sterk uiteenloopt, is een zorgvuldig onderscheid tussen feiten, politieke standpunten en historische interpretaties essentieel. Dat vormt het uitgangspunt voor de rest van dit hoofdstuk.

HOOFDSTUK 23.7

Reactie van Iran

Van nationale verontwaardiging naar strategische heroriëntatie

"Voor Washington was de aanval een preventieve veiligheidsoperatie. Voor Teheran was dezelfde aanval een directe schending van de nationale soevereiniteit. Om de verdere ontwikkeling van het conflict te begrijpen, is het noodzakelijk de Iraanse reactie niet alleen militair, maar ook politiek, economisch en maatschappelijk te analyseren."

23.7.1 Inleiding

De Amerikaanse luchtaanvallen op de nucleaire installaties **Fordow**, **Natanz** en **Isfahan** op 21 juni 2026 werden in Iran onmiddellijk gezien als een directe aanval op de Islamitische Republiek. De Iraanse regering sprak van een ernstige schending van het internationaal recht en het VN-Handvest en beschuldigde de Verenigde Staten ervan bewust een regionale escalatie te hebben veroorzaakt. Officiële verklaringen benadrukten dat Iran zich het recht voorbehield om op een zelfgekozen moment en op een zelfgekozen wijze te reageren.

Hoewel de militaire schade aanzienlijk was, stond de Iraanse leiding voor een ingewikkelde keuze: krachtig reageren om geloofwaardig te blijven, maar tegelijkertijd voorkomen dat een grootschalige oorlog met de Verenigde Staten zou ontstaan.

23.7.2 De eerste officiële reacties

Kort na de aanvallen kwamen de hoogste Iraanse autoriteiten met eensluidende verklaringen.

Opperste Leider Ayatollah Ali Khamenei

De Opperste Leider veroordeelde de Amerikaanse acties als een "agressie tegen de Iraanse natie". Hij benadrukte dat Iran zich niet zou laten intimideren en dat de verdediging van de nationale onafhankelijkheid centraal bleef staan.

President Masoud Pezeshkian

President Pezeshkian verklaarde dat Iran bereid bleef tot diplomatie, maar alleen wanneer de nationale soevereiniteit werd gerespecteerd. Hij stelde dat buitenlandse militaire druk onderhandelingen juist bemoeilijkte.

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Het ministerie diende formele protesten in bij de Verenigde Naties en riep de internationale gemeenschap op de Amerikaanse aanvallen te veroordelen. Daarbij werd betoogd dat de acties in strijd waren met het VN-Handvest en het beginsel van territoriale integriteit.

23.7.3 De rol van de Islamitische Revolutionaire Garde (IRGC)

Binnen Iran speelde de **Islamitische Revolutionaire Garde (IRGC)** een centrale rol in de reactie op de aanvallen. De IRGC is niet alleen een militaire organisatie, maar ook een belangrijke politieke en economische machtsfactor.

Na de aanvallen verklaarde de IRGC dat:

- de Verenigde Staten verantwoordelijk waren voor de escalatie;
- de verdediging van het Iraanse grondgebied prioriteit had;
- de regionale bondgenoten van Iran paraat bleven;
- verdere aanvallen niet onbeantwoord zouden blijven.

De aanvallen versterkten binnen de IRGC het argument dat Iran zijn afschrikkingscapaciteit verder moest ontwikkelen.

23.7.4 De militaire vergelding

Enkele dagen na de Amerikaanse operatie voerde Iran een raketaanval uit op de Amerikaanse luchtmachtbasis **Al Udeid** in Qatar. Volgens de Verenigde Staten en Qatar werden de meeste projectielen onderschept en vielen er geen Amerikaanse slachtoffers. Iran presenteerde de aanval als een proportionele reactie op de Amerikaanse luchtaanvallen en benadrukte dat de gekozen doelwitten militair van aard waren.

Historisch gezien past deze reactie in een patroon waarbij Iran vaak kiest voor een afgewogen vergelding die een signaal afgeeft, maar tegelijkertijd ruimte laat voor de-escalatie.

23.7.5 Het Iraanse nucleaire programma

Een van de belangrijkste vragen na de Amerikaanse aanvallen was welke gevolgen deze hadden voor het Iraanse nucleaire programma.

Standpunt van de Iraanse regering

Iran verklaarde dat:

- het nucleaire programma zou worden voortgezet;
- vreedzaam gebruik van kernenergie een nationaal recht bleef;
- de aanvallen het land niet zouden dwingen afstand te doen van zijn nucleaire ambities.

Onafhankelijke beoordeling

Onafhankelijke analyses concludeerden dat de drie installaties zware schade hadden opgelopen, maar dat de volledige omvang van de schade en de eventuele verplaatsing van verrijkt uranium niet direct kon worden vastgesteld. Hierdoor bleef onduidelijk in hoeverre de operationele capaciteit van het programma op langere termijn was aangetast.

23.7.6 Binnenlandse politieke gevolgen

De aanvallen hadden ook invloed op de Iraanse binnenlandse politiek.

Nationale eenheid

In de eerste weken na de aanvallen leidde de buitenlandse dreiging tot een zekere mate van nationale saamhorigheid. Zowel hervormingsgezinde als conservatieve politici benadrukten het belang van nationale veiligheid en onafhankelijkheid.

Interne discussies

Tegelijkertijd ontstond debat over:

- de effectiviteit van het veiligheidsbeleid;
- de bescherming van strategische infrastructuur;

- de toekomst van het nucleaire programma;
- de balans tussen diplomatie en militaire afschrikking.

Hoewel de politieke stromingen verschilden in hun benadering, bleef brede steun bestaan voor het recht van Iran om zijn nationale belangen te verdedigen.

23.7.7 Economische gevolgen voor Iran

De militaire escalatie kwam boven op jaren van economische druk door internationale sancties.

Belangrijke gevolgen waren onder meer:

- toegenomen onzekerheid op de financiële markten;
- druk op de Iraanse munt;
- verstoringen van investeringen;
- hogere verzekeringskosten voor handel en transport;
- zorgen over de export van olie en petrochemische producten.

Tegelijkertijd probeerde Iran de economische samenwerking met landen als China, Rusland en regionale partners verder te versterken om de gevolgen van sancties en conflicten te beperken.

23.7.8 De maatschappelijke reactie

Onder de Iraanse bevolking liepen de reacties uiteen.

Veel burgers veroordeelden de buitenlandse aanvallen op hun land en spraken steun uit voor de verdediging van de nationale soevereiniteit. Tegelijkertijd bestonden zorgen over:

- verdere militaire escalatie;
- economische achteruitgang;
- inflatie;
- werkgelegenheid;
- de veiligheid van gezinnen.

Deze dubbele werkelijkheid – nationale solidariteit enerzijds en bezorgdheid over de toekomst anderzijds – is kenmerkend voor samenlevingen die met een externe veiligheids crisis worden geconfronteerd.

23.7.9 Internationale diplomatie vanuit Iraans perspectief

Na de aanvallen intensiveerde Iran zijn diplomatieke contacten met onder meer Rusland, China en verschillende landen in het Midden-Oosten. Ook werd binnen de Verenigde Naties aandacht gevraagd voor de juridische en politieke gevolgen van de Amerikaanse operatie.

Iran presenteerde zich internationaal als een staat die slachtoffer was geworden van een aanval op zijn grondgebied en probeerde steun te verwerven voor een veroordeling van de Amerikaanse acties. De mate waarin landen die visie onderschreven, verschilde echter aanzienlijk en werd mede bepaald door hun eigen geopolitieke belangen.

23.7.10 Historische analyse

Vanuit Iraans perspectief betekenden de Amerikaanse luchtaanvallen meer dan een militaire operatie tegen nucleaire installaties. Zij werden gezien als een aanval op de nationale soevereiniteit, de strategische autonomie en het recht van Iran om zelfstandig veiligheids- en energiebeleid te voeren. Dat verklaart waarom de Iraanse reactie niet uitsluitend militair was, maar ook politiek, diplomatiek en symbolisch van aard.

Historisch gezien laat de Iraanse reactie een patroon zien dat vaker zichtbaar is geweest in de relatie met de Verenigde Staten: een combinatie van scherpe retoriek, beperkte maar zichtbare militaire vergelding, diplomatieke initiatieven en het streven om interne politieke stabiliteit te behouden. Tegelijkertijd onderstreepten de gebeurtenissen van juni 2026 hoe kwetsbaar de regio blijft voor escalatie wanneer wederzijds wantrouwen, nucleaire zorgen en regionale veiligheidsbelangen samenkomen.

Conclusie §23.7

De Iraanse reactie op de Amerikaanse aanvallen was gelaagd. Militair koos Teheran voor een gecontroleerde vergelding; diplomatiek zocht het internationale steun; politiek benadrukte het de verdediging van de nationale soevereiniteit; economisch werd het land opnieuw geconfronteerd met de gevolgen van een escalerend conflict. Deze combinatie van reacties laat zien dat de impact van **Operation Midnight Hammer** veel verder reikte dan de directe militaire schade en een belangrijke rol speelde in de verdere ontwikkeling van de regionale machtsverhoudingen.

Alle hoofdstukken en podcast afleveringen zijn gemaakt door ai volgens het idee en script

van BridgeTuis-BridgeBox Thijs

Update 24juli2026